Finansutskottets betänkande 1984/85:25

om sparande (prop. 1984/85:129 och 1984/85:100 bil. 9, delvis)

Sammanfattning

I proposition 129 föreslås att informationen om allemanssparandet skall byggas ut och inriktas på mer allmänt sparfrämjande åtgärder. Vidare föreslås att de till allemanssparandet knutna kapitalsparfonderna skall erhålla fullständig skattebefrielse för realisationsvinster på aktier och obligationer. I budgetpropositionen föreslås att 168 milj. kr. skall anvisas till lönsparandet.

Utskottet tillstyrker dessa åtgärder och avvisar därmed motionskrav från moderata samlingspartiet på att riksdagen skall gå emot den föreslagna utökningen av sparinformationen. Däremot biträder utskottet ett moderat yrkande om att även aktiesparfonderna inom det tidigare skattesparandet skall befrias från realisationsvinstskatt. Sex socialdemokrater i utskottet reserverar sig mot detta. Utskottet avstyrker vidare ett yrkande från vänsterpartiet kommunisterna om att riksdagen skall avvisa den föreslagna lindringen av kapitalsparfondernas beskattning.

I betänkandet behandlar utskottet ytterligare nio motioner av vilka en tar upp frågan om de tidigare avskaffade bosättningslånen. Med anledning av vad som sägs i den motionen anser utskottet att regeringen noggrant bör följa hur det nya systemet med bosparlån för ungdomar utvecklas och ta de initiativ som kan visa sig erforderliga. Övriga åtta motioner berör behovet av olika former av stimulanser för främst bostadssparandet och aktiesparandet. Dessa motioner avstyrks av utskottet.

I två gemensamma reservationer begär företrädarna för moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet förslag från regeringen för att stimulera bostadssparandet och aktiesparandet.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1984/85:100 bilaga 9 Finansdepartementet, i vad avser Litt. F Övriga ändamål punkt F 6,

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna
1984/85:2181 av Nils Åsling (c) om ett "folksparande" i aktier, m. m.,
1984/85:2247 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) om bostadssparandet,
1984/85:2345 av Agne Hansson (c) om hushållssparande i aktier,

1984/85:2350 av Lars Tobisson m. fl. (m) om hushållssparande och ägandespridning,

1984/85:2352 av Nils Svensson (s) och Maj-Lis Lööw (s) om bosättningslån,

1984/85:2709 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) om bosparande,

1984/85:2802 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) om allemanssparandet,

1984/85:2803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) om realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter, m. m., i vad avser yrkande 2,

dels proposition 1984/85:129 om sparfrämjande åtgärder,

dels de med anledning av proposition 129 väckta motionerna

1984/85:2979 av Rune Torwald (c) och Lennart Brunander (c),

1984/85:2980 av Lars Tobisson m. fl. (m),

1984/85:2981 av Lars Werner m. fl. (vpk),

1984/85:3055 av Lars Tobisson m. fl. (m).

De i proposition 129 framlagda lagförslagen har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 7 § 6 och 12 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

7 §

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 mom.[1] Kyrkor, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet inte bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning samt hushållningssällskap med stadgar som har fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer	*6 mom.* Kyrkor, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet inte bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, *kapitalsparfonder som avses i lagen (1983:890) om allemanssparande,* stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning samt hushållningssällskap med stadgar som har fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer

[1] Senaste lydelse 1984:1061.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

frikallas från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet eller rörelse.

Med kyrka avses en till svenska kyrkan hörande lokalkyrka, domkyrka e.d. i dess egenskap av ägare till viss för svenska kyrkans verksamhet avsedd egendom.

Frågan om skattskyldigheten för stiftelse skall bedömas med hänsyn till det ändamål som tillgodoses i den bedrivna verksamheten.

Stiftelse som i sin verksamhet främjar flera ändamål anses hänförlig under detta moment, om verksamheten huvudsakligen avser att tillgodose ändamål av sådan beskaffenhet som sägs i första stycket. Detta anses vara fallet, om i verksamheten endast i ringa omfattning främjas ändamål av annan art.

Om stiftelse under längre tid inte bedrivit eller inte kan väntas komma att bedriva verksamhet i en omfattning som skäligen svarar mot avkastningen på stiftelsens tillgångar, är stiftelsen oavsett dess ändamål skattskyldig för all inkomst.

Vad som sägs i 5 mom. nionde stycket har motsvarande tillämpning i fråga om stiftelse.

12 mom.[2] Svensk aktiefond frikallas från skattskyldighet för inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet på grund av avyttring av egendom som avses i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), om den avyttrade egendomen innehafts två år eller mer.

12 mom. Svensk aktiefond frikallas från skattskyldighet för inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet på grund av avyttring av egendom som avses i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), om den avyttrade egendomen innehafts två år eller mer. *För kapitalsparfond som avses i lagen (1983:890) om allemanssparande gäller vidare särskilda bestämmelser i 6 mom.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

[2] Senaste lydelse 1984:1061.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983: 891) om skattelättnader för allemanssparande

Härigenom föreskrivs att lagen (1983: 891) om skattelättnader för allemanssparande skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Skattelättnader enligt denna lag medges för sparande enligt lagen (1983: 890) om allemanssparande.	
Räntan på sparmedlen samt bonusräntan enligt 5 § lagen om allemanssparande utgör inte skattepliktig inkomst vid taxering enligt kommunalskattelagen (1928: 370) eller lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt. *Ränta och utdelning som tillfaller en kapitalsparfond utgör inte heller skattepliktig inkomst.*	Räntan på sparmedlen samt bonusräntan enligt 5 § lagen om allemanssparande utgör inte skattepliktig inkomst vid taxering enligt kommunalskattelagen (1928: 370) eller lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Realisationsvinst på andel i kapitalsparfond utgör inte skattepliktig inkomst. Avdrag får ej göras för realisationsförlust på sådan andel.

→

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

Propositionerna

I *proposition 100 bilaga 9* (finansdepartementet) har regeringen – efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt – under punkterna F 6 och F 7 (s. 98–99) föreslagit riksdagen

dels att till Lönsparande m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 168 000 000 kr,

dels att till Information om allemanssparandet för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.

Vidare har regeringen (finansdepartementet) i *proposition 129* – efter föredragning av statsrådet Bo Holmberg – föreslagit riksdagen

dels att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,

2. lag om ändring i lagen (1983:891) om skattelättnader för allemanssparande,

dels att

3. hemställan i proposition 100 bilaga 9 om anslag under sjunde huvudtiteln, F 7 Information om allemanssparandet, återkallas,

4. till Sparfrämjande åtgärder under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

I proposition 129 föreslås att 15 milj. kr. anvisas för allmänt sparfrämjande åtgärder inklusive allemanssparandet. Medlen skall anvisas över ett nytt anslag benämnt *Sparfrämjande åtgärder*, vilket föreslås ersätta det under sjunde huvudtiteln upptagna anslaget F 7 Information om allemanssparandet. Detta anslag återkallas genom propositionen.

Den förändring av verksamheten i riktning mot mer allmänt sparfrämjande åtgärder som nu bör komma till stånd gör enligt propositionen det motiverat att avveckla den nuvarande delegationen för allemanssparandet. I stället bör en ny delegation kallad Spardelegationen bildas. Denna bör ha som huvuduppgift att ta initiativ till och svara för informations- och utbildningsinsatser i syfte att långsiktigt främja hushållssparandet. Den bör också svara för nödvändiga förvaltningsuppgifter i anslutning till detta.

I propositionen föreslås också att de kapitalsparfonder som tillkommit inom ramen för allemanssparandet helt skall befrias från realisationsvinstskatt.

Vinstsparandet har med utgången av år 1984 övertagits av bankerna. Dessa driver det vidare i egen regi och bekostar också vinstutlottningar. Enligt gällande övergångsbestämmelser skall dock staten på sedvanligt sätt bekosta utlottningarna i mars och september 1985. Staten skall också bidra till de sparpremier som utfaller vid utgången av detta år. I årets budgetproposition föreslås att 168 milj. kr. anvisas för ändamålet under anslaget F 6 Lönsparande m. m.

Motionerna

Motioner om sparfrämjande åtgärder (proposition 129)

I motion 2980 av Lars Tobisson m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar

1. att avvisa det föreslagna reservationsanslaget av 15 milj. kr. till sparfrämjande åtgärder under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1985/86,

2. att den föreslagna förändringen av reavinstbeskattning för kapitalsparfonderna även skall omfatta aktiesparfonderna.

I motion 3055 av Lars Tobisson m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 2980 – att riksdagen under huvudtiteln F 7, Information om allemanssparandet, anvisar ett reservationsanslag om 7 000 000 kr.

I motion 2981 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen avslår proposition 1984/85:129 i vad avser kapitalsparfondernas beskattning.

Motioner om bostadssparandet

I motion 2247 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2246 – att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en snabb utredning angående bostadssparande.

I motion 2352 av Nils Svensson (s) och Maj-Lis Lööw (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bosparande och bosättningslån.

I motion 2709 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2707 – att riksdagen hos regeringen begär förslag om bosparande i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 2802 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2801 – att riksdagen beslutar om ändring i lagen om allemanssparande i enlighet med vad som anförs i motionen.

I motion 2803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs – med hänvisning till motiveringen i motion 1984/85:2801 –

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skattefrihet för ungdomars bosparande i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motioner om aktiesparande och övrigt sparande

I motion 2181 av Nils Åsling (c) hemställs att riksdagen anhåller att regeringen låter utreda förutsättningarna för ett "folksparande" i aktier och i motionen anförda förslag till förbättrade villkor för aktiesparandet och framlägger därav föranledda förslag.

I motion 2345 av Agne Hansson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag på åtgärder som stärker ett ökat enskilt hushållssparande i aktier.

I motion 2350 av Lars Tobisson m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att stimulera hushållssparandet och öka ägandespridningen.

I motion 2979 av Rune Torwald (c) och Lennart Brunander (c) hemställs att riksdagen måtte ge regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande förbättrade regler för stimulans åt främst bankspararna.

Motioner rörande förslagen i proposition 129

I *motionerna 2980* och *3055* av Lars Tobisson m. fl. (m) avvisas förslaget att anvisa ytterligare 8 milj. kr. för sparfrämjande åtgärder, främst därför att den föreslagna anslagshöjningen inte motsvaras av en minskning av något annat anslag. Motionärerna har tidigare godtagit det ursprungligen föreslagna anslaget på 7 milj. kr. för information om allemanssparandet. Detta anslag bör enligt deras mening inte återkallas.

Motionärerna delar regeringens bedömning att kapitalsparfonderna bör befrias från realisationsvinstbeskattning vad gäller såväl aktier som obligationer. Denna förändring bör dessutom omfatta aktiesparfonderna, som

visserligen inte tar emot nya insättningar men som ändå under flera år har att förvalta insatta medel. Enligt motionärerna bör aktiesparfonderna då ha samma möjligheter som allemansfonderna att bedriva en aktiv placeringspolitik.

I *motion 2981* av Lars Werner m. fl. (vpk) avvisas förslaget att kapitalsparfonderna helt skall befrias från realisationsvinstskatt.

Motionärerna anser inte de angivna skälen vara giltiga för en lindrad kapitalbeskattning. Enligt deras mening behövs i stället en skärpt kapitalbeskattning som ett led i en omfördelning av skattetrycket till förmån för låg- och medelinkomsttagare utan kapitalinkomster.

Motioner om bostadssparandet

I *motion 2247* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) betonas att det är angeläget att bostadssektorn har tillgång till långfristigt kapital med låg ränta. Samhällets intresse av ett ökat sparande bör kombineras med detta så att skatte- och sparstimulanser används för att främja bostadsfinansieringen.

Detta skulle kunna ske genom att allemanssparandet sker i en obligationsfond för bostadsfinansiering. Bostadsinstituten skulle då för den prioriterade bostadsfinansieringen låna upp kapital dels genom allemanssparandet, dels på kapitalmarknaden.

Motionärerna har föreslagit att privata investeringskonton införs. När en person behöver låna kapital, för att skaffa egen bostad eller bostadsrättslägenhet, bör det belopp som sparats i obligationsfonden få tas ut utan skattekonsekvenser. Detta belopp skall då reducera räntebidragsgrundande lånebelopp i det nuvarande bostadsfinansieringssystemet.

Det belopp som varje person skall kunna få spara bör enligt motionärerna anpassas till målet att minska behovet av lånat och räntesubventionerat kapital. Ett belopp motsvarande t. ex. sex basbelopp kan vara lämpligt.

I *motion 2709* av Ulf Adelsohn m. fl. (m) förespråkas en stimulans till bosparandet som bygger på redan existerande "spara/låna till bostadssystem". De villkor som bör omgärda sparformen är i huvudsak följande:

– Bosparande skall ske under en tidsperiod av minst tre år, dvs. detta sparande får tas i anspråk för bostadsförvärv tidigast tre år efter första insättningen.

– Sparmedlen får då disponeras mot att låntagaren uppvisar ingånget köpeavtal för småhus, ägd lägenhet eller bostadsrätt.

– När sparbeloppet lyfts för inköp av bostad utgår en statlig, skattefri premie om spartiden varit minst tre år. Premien beräknas på den behållning på kontot som stått inne minst två år. Premien utgår med 10 %, dock högst 10 000 kr.

– På den del som spararen sedan önskar låna för förvärv av bostad skall staten ställa borgen.

– I det fall bosparandet avbryts tidigare än efter tre år eller medlen disponeras för annat ändamål utgår ingen skattefri statlig premie och beviljas ingen statlig borgen för lån.

I *motionerna 2802* och *2803* av Bengt Westerberg m. fl. (fp) förordas att man i stället för att främja ett bosparande för ungdomar inom allemanssparandets ram skall satsa på det bosparande som bankerna redan har.

Enligt motionärernas uppfattning bör samhället stimulera ungdomars sparande för bostadsändamål genom att införa skattefrihet även för avkastningen på ungdomars sparande i bank för bostadsändamål. Härigenom sker sparandet på bättre villkor än de som gäller inom det till allemanssparandet knutna bosparandet. Den normala kundrelationen behålls dessutom. Vissa övergångsproblem, som kan uppstå i och med att lånerätten inom allemanssparandet upphör vid 28 års ålder, undviks också.

I *motion 2352* av Nils Svensson (s) och Maj-Lis Lööw (s) erinras om de statliga bosättningslån som infördes år 1938 och som avskaffades fr. o. m. den 1 januari 1982.

Det nya, till allemanssparandet knutna systemet med bosparlån är enligt motionärerna en bra reform som helt visst kommer att visa sig ändamålsenlig och underlätta för många ungdomar att sätta bo. Samtidigt bidrar den till ökat sparande.

Till skillnad från det statliga bosättningslånet kräver emellertid bosparlånet ett eget sparande innan lån kan upptas. Det kan därför ifrågasättas om detta sparsystem tillräckligt underlättar för de ungdomar som är i särskilt stort behov av lån för bosättning.

Regeringen måste noggrant följa resultatet av bosparandet så att åtgärder snabbt kan vidtas för att de som nu har störst behov av stöd verkligen också får möjlighet till det. En ny och förenklad form av bosättningslån kan enligt motionärerna vara en lösning.

Motioner om aktiesparande och övrigt sparande

I *motion 2181* av Nils Åsling (c) framhålls att det svenska näringslivets behov av nytt riskkapital från aktiemarknaden för investeringar och utveckling har ökat markant under senare år.

Vissa framgångar har redan nåtts genom införande av aktiespar- och allemansfonder. Dessa kollektiva sparformer kan dock inte ersätta den mångfald och det breda folkligt förankrade företagsägande som ett omfattande enskilt aktiesparande innebär.

Motionären anser att målet måste vara att göra det möjligt för alla medborgare att personligen delta i näringslivets utveckling som aktieägare. För att uppnå detta mål bör följande åtgärder övervägas.

– Trippelbeskattningen av aktier bör provisoriskt minska och skatteavdraget återinföras för aktieutdelningar på 7 500 kr. (15 000 kr. för makar).

– Förmögenhets- och arvsbeskattning av aktier bör lindras.

– Regeringen bör uppdra åt kapitalvinstkommittén att utarbeta förslag om trippelbeskattningens slutliga avskaffande.

– Regeringen bör utveckla förslag till nya sparformer, inte minst för hushållens fortsatta sparande i aktier. Ett exempel härpå är s. k. investeringskonton på vilka spararen skattefritt kan flytta mellan olika placeringsformer.

I *motion 2345* av Agne Hansson (c) uttrycks farhågor för att det enskilda hushållssparandet i aktier håller på att försvinna. I dag domineras aktiemarknaden av stora institutioner och starka kapitalägare. För tio år sedan ägde småspararna nästan hälften av alla aktier. Nu är andelen nere i 20 %. Det är en mycket allvarlig utveckling som måste stoppas innan det är för sent.

Det enskilda hushållssparandet i aktier måste därför stärkas. Detta bör ske med bibehållet direktägande och aktivt deltagande från den enskilde småspararen.

En förstärkning av hushållssparandets ställning på börsen kan inte genomföras utan att åtgärder vidtas, som förhindrar korsvis ägande och begränsar uppbyggnaden av stora ägargrupper på aktiemarknaden.

I *motion 2350* av Lars Tobisson m. fl. (m) framhålls att staten bör bedriva en aktiv politik för att stimulera enskilda människors ägande. Målet bör vara att hushållen skall ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industiarbetare.

Även om det i sig kan anses motiverat att höja sparavdraget med hänsyn till penningvärdets fall, bör i första hand åtgärder vidtas som främjar nysparande och engagerar nya grupper i regelbundet sparande. En höjning av sparavdraget bör därför övervägas i ett senare sammanhang.

Det är speciellt viktigt att sprida ägandet av bostäder och aktier anser motionärerna. Att bredda bostadsägandet är det bästa sättet att sprida förmögenhetstillgångarna i samhället. För att öka möjligheten för hushållen att i större utsträckning äga sina bostäder är det väsentligt att minska beskattningen. Motionärerna föreslår därutöver att målsparandet till egen bostad eller bostadsrätt uppmuntras.

Motionärerna anser att stimulansen till bosparandet bör bygga på redan existerande "spara/låna till bostadssystem" i stället för att på ett krångligt sätt kopplas till allemanssparandet. De redovisar i det sammanhanget den bosparmodell som presenteras mer utförligt i den tidigare återgivna motionen 2709 (m).

I en marknadsekonomi är det enligt motionärerna särskilt angeläget att aktiesparandet är väl spritt bland de enskilda medborgarna.

Hela löntagarfondssystemet skall avvecklas och genom att löntagarfondernas tillgångar används som sparstimulans till deltagande i allemansfonderna blir avvecklingen den viktigaste enskilda åtgärden för att åstadkomma ett ökat aktiesparande.

Skattevillkoren för hushållens aktiesparande måste enligt motionärerna

också kraftigt förbättras och ändras på ett tiotal punkter. Bl. a. föreslår motionärerna att dubbelbeskattningen på aktieutdelningar avskaffas, att realisationsvinstskattereglerna både förenklas och mildras, att omsättningsskatten på aktier avskaffas och att förmögenhets- och arvsbeskattningen lindras på så sätt att endast 65 % av börsnoterade aktiers marknadsvärde tas upp till beskattning.

I *motion 2979* av Rune Torwald (c) och Lennart Brunander (c) framhålls att det nu är hög tid att förbättra skatteförmånerna vid vanligt bankssparande. Naturligtvis kan förbättringar ske genom en direkt uppskrivning av sparavdraget, men motionärerna ifrågasätter ändå om det är den bästa metoden. I stället föreslår de att sparavdraget knyts till basbeloppet på så sätt att avdragets storlek skall motsvara vad medeldiskontot skulle ge i avkastning på det för året aktuella basbeloppet.

Utskottet

Hushållssparandet har under 1980-talets första hälft minskat dramatiskt från en redan i utgångsläget låg nivå. Mellan åren 1980 och 1982 sjönk sålunda sparkvoten från 5 till 0,5 % och den har sedan dess legat på denna låga nivå. Den negativa utvecklingen är en följd av att hushållen fått vidkännas minskade disponibla inkomster. Den har också sin grund i att hushållens reala sparande i småhus avtagit samt i en rad andra omständigheter, såsom att en hög inflation bidragit till att ge en negativ avkastning på sparandet.

Jämsides med denna stagnation av hushållssparandet har de stora statliga budgetunderskotten resulterat i att även den offentliga sektorns sparande minskat markant.

Uppgången i företagens finansiella sparande har inte kunnat uppväga denna tillbakagång.

Utskottet har i olika sammanhang uttryckt stor oro över denna utveckling. Enligt utskottets mening bidrar emellertid flera faktorer till att möjligheterna att komma till rätta med problemen nu förbättrats. Marginalskatterna har sänkts kraftigt under åren 1983–1985 och närmare 90 % av inkomsttagarna har nu en marginalskatt på högst 50 %. Realräntan ligger på en hög nivå. Realinkomstminskningen har upphört och förutsättningar bör nu finnas för stigande realinkomster. Grunden har därmed enligt utskottets mening lagts för att hushållssparandet ånyo skall kunna öka.

Sparinformation m. m.

Den ekonomiska politiken syftar till att förbättra bytesbalansen och att öka industriinvesteringarna. I takt med att det allmänna ekonomiska läget förbättras bör också reallönerna och hushållens disponibla inkomster kunna öka.

Såsom påpekas i proposition 129 kommer företagens finansiella sparande sannolikt att försvagas vid en fortsatt investeringsexpansion. Om hushållen samtidigt i allt för hög utsträckning använder sina stigande disponibla inkomster till privat konsumtion i stället för till sparande kan en kraftig försämring av bytesbalansen uppkomma. En sådan utveckling skulle visserligen kunna motverkas genom en stram budgetpolitik, dvs. genom en ökning av sparandet i den offentliga sektorn. Om inte budgetåtstramningen skall bli alltför kraftig och riskera att leda till en påtaglig uppgång i skattetrycket, är det emellertid angeläget att hushållen medverkar till den nödvändiga sparandeökningen i ekonomin. Starka samhällsekonomiska skäl talar alltså för att hushållssparandet bör öka från nuvarande mycket låga nivå.

Med hänsyn härtill föreslår föredraganden att ytterligare medel skall anvisas för sparfrämjande åtgärder under budgetåret 1985/86. Regeringen har tidigare i budgetpropositionen föreslagit att 7 milj. kr. skall anvisas under ett särskilt anslag på sjunde huvudtiteln för information om allemanssparandet. Detta anslag har återkallats. I stället förordas att 15 milj. kr. skall anslås för allmänt sparfrämjande åtgärder inklusive allemanssparandet. Medlen skall utnyttjas för brett inriktade informations- och utbildningsinsatser i syfte att långsiktigt öka hushållssparandet i olika former.

Den nya inriktning som verksamheten avses få, gör det enligt föredraganden motiverat att ersätta den nuvarande delegationen för allemanssparandet med en ny delegation, benämnd Spardelegationen. Denna skall vara knuten till finansdepartementet och ha en sammansättning som avspeglar arbetets nya inriktning.

Förslaget avvisas i denna del i *motionerna 2980* och *3055* av Lars Tobisson m. fl. (m). Motionärerna har tidigare godtagit att 7 milj. kr. skall anslås för information om allemanssparandet. De har i och för sig inte heller några invändningar mot att denna information nu vidgas till en allmän sparupplysning även om de anser att det i första hand inte är en uppgift för staten att bedriva sparpropaganda. Deras avslagsyrkande grundas i stället på den omständigheten att den föreslagna anslagshöjningen inte motsvaras av någon minskning av annat anslag.

Såsom också framhålls i propositionen har det under senare år skett kraftiga förändringar i de sparformer som hushållen har att välja mellan. Allemanssparandet har införts. Vinstsparandet har förts över i bankernas regi och olika förändringar har genomförts i syfte att göra denna sparform mera attraktiv. Obligationsfonder har startats och dragit till sig betydande belopp. Intresset för privata kapital- och pensionsförsäkringar har ökat. Aktieplaceringar har givit ökad avkastning. Bankernas inlåningsräkningar har förändrats m. m.

De snabba förändringarna av hushållens sparformer har ökat behovet av information och utbildning, om vilka villkor som är förknippade med de olika sparformerna och vad som passar hushåll i olika ekonomiska situationer bäst. Det finns också ett ökat informations- och utbildningsbehov om frågor som

rör sparandets roll i hushållsbudgeten och sparandets betydelse för bosättning etc.

Mot denna bakgrund finner utskottet regeringens förslag om ökad satsning på sparinformation både nödvändig och välmotiverad. Utskottet tillstyrker att 15 milj. kr. anvisas till *sparfrämjande åtgärder* under budgetåret 1985/86.

Detta ställningstagande innebär samtidigt att utskottet avstyrker motionerna 2980 yrkande 1 och 3055.

Kapitalsparfondernas beskattning

I en under hösten 1984 framlagd proposition om bosparande för ungdomar och om andra sparfrågor aviserade regeringen ett förslag om ändringar i beskattningen av de till allemanssparandet knutna kapitalsparfonderna (prop. 1984/85:51 s. 34 ff). Det angavs att kapitalsparfonderna borde helt befrias från skattskyldighet för realisationsvinster på aktier och obligationer.

Kapitalsparfonderna är liksom aktiefonder i övrigt befriade från skattskyldighet för realisationsvinst på aktier som innehafts i minst två år (7 § 12 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL). Däremot är kapitalsparfonderna som vanliga aktiefonder skattskyldiga för realisationsvinster på aktier som innehafts i mindre än två år samt för realisationsvinster på obligationer.

I proposition 129 föreslås nu att kapitalsparfonderna skall befrias från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet eller rörelse. Förslaget föranleder en ändring av 7 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och av lagen (1983:891) om skattelättnader för allemanssparande.

Den föreslagna åtgärden tillstyrks i *motion 2980* (m). Motionärerna anser emellertid att en sådan förändring dessutom bör omfatta aktiesparfonderna vilka bör ges samma möjligheter som allemansfonderna att bedriva en aktiv placeringspolitik.

I *motion 2981* (vpk) avvisas däremot förslaget att befria kapitalsparfonderna från realisationsvinstskatt. I stället behövs enligt motionärernas mening en generellt sett skärpt kapitalbeskattning som ett led i en omfördelning av skattetrycket till förmån för låg- och medelinkomsttagare.

Utskottet gör för egen del följande bedömning. Nuvarande regler för kapitalsparfondernas realisationsvinstbeskattning hämmar i viss utsträckning fondernas möjligheter till mer kortfristiga placeringar. Det är också önskvärt att olika former av allemanssparande behandlas likvärdigt i beskattningshänseende. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag i denna del och avstyrker kraven i motion 2981 (vpk).

Såsom framhålls i motion 2980 (m) bör denna förändring dessutom omfatta aktiesparfonderna, som visserligen inte tar emot nya insättningar men som ändå under flera år har att förvalta insatta medel. De bör då ha samma möjligheter som allemansfonderna att bedriva en aktiv placeringspolitik. Utskottet delar alltså motionärernas uppfattning att även aktiesparfonderna bör befrias från realisationsvinstskatt och tillstyrker motion 2980 yrkande 2 (m).

Lönsparande m. m.

Riksdagen beslöt i slutet av år 1984 att statens premiering av vinstsparandet skall avvecklas (prop. 1984/85:51, FiU 1984/85:7, rskr 1984/85:59 och 60). Bankerna har emellertid givits möjlighet att överta denna sparform och driver den sedan årsskiftet vidare i egen regi. De svarar också själva för vinstutlottningarna som finansieras genom att viss del av sparandets avkastning tas i anspråk.

Enligt gällande övergångsbestämmelser skall staten på sedvanligt sätt bekosta utlottningarna i mars och september 1985 samt de sparpremier som utfaller per den 31 december 1985. Någon av staten finansierad vinstutlottning kommer däremot inte att hållas i mars 1986.

Medelsbehovet för vinstutlottningen i september 1985 och för sparpremieringen vid utgången av året har i proposition 1984/85:100, bilaga 9, punkt F 6 *Lönsparande m. m.* beräknats till 168 milj. kr. Utskottet tillstyrker att det angivna beloppet anvisas på anslaget.

Bostadssparandet m. m.

Under allmänna motionstiden i år har i partimotioner lagts fram olika förslag som syftar till att främja ett ökat bostadssparande.

I *motion 2247* (c) begärs en skyndsam *utredning av ett förslag till bostadssparande* som bygger på systemet med privata investeringskonton dvs. på utgiftsskattens principer. Den som bosparar skall sålunda berättigas till en skattereduktion med 50 % av insatt belopp. I motsats till utgiftsskattens övriga principer skall emellertid uttag som görs för bostadsändamål inte beskattas. Å andra sidan skall varje sådant uttag resultera i att det lånebelopp som berättigar till räntebidrag reduceras med ett belopp som är lika stort som uttaget. Statens kostnader för räntebidrag skulle därmed sjunka. Insatta sparmedel skall enligt förslaget kanaliseras till en särskild obligationsfond av vilken bostadsfinansieringsinstituten kan låna upp långfristigt kapital med låg ränta.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden av snarlik innebörd, senast i ett under hösten 1984 framlagt och av riksdagen godkänt betänkande om bosparande för ungdomar och om andra sparfrågor (FiU 1984/85:7). Utskottet har i dessa sammanhang framhållit att ett system med privata investeringskonton skulle få till omedelbar effekt att statsbudgeten försvagades med flera miljarder kronor. Även om det innebar att en skatteskuld skulle skjutas på framtiden, har utskottet inte ansett det möjligt att i rådande läge införa ett system med sådana statsfinansiella effekter. Utskottet har därför avstyrkt motionärernas tidigare yrkanden.

Det förslag som motionärerna nu redovisar skulle leda till en ytterligare försvagning av statsbudgeten eftersom den uppskjutna skatteskulden helt skrivs av. Till viss del skulle denna skatteeftergift balanseras av att statens utgifter för räntebidrag minskar, eller alternativt att underskottsavdragen

minskar, vilket medför ökade skatteintäkter för stat och kommun. Vissa andra fördelar skulle också kunna uppnås genom systemet. Kvar står emellertid det förhållandet att förslagets budgetmässiga effekter blir mycket betydande. Utskottet finner det därför inte möjligt att i nuvarande statsfinansiella läge införa ett bosparsystem enligt den av motionärerna förespråkade lösningen. Motion 2247 (c) avstyrks.

I *motion 2709* (m) föreslås att det till allemanssparandet knutna bosparandet för ungdomar skall avvecklas. I stället skall staten *premiera bankernas egna bostadslånesystem*. Premien skall vara skattefri och utgå med ett belopp motsvarande 10 % av den behållning som stått inne i minst två år, dock med högst 10 000 kr. Sparformen skall stå öppen för alla oavsett ålder.

Riksdagen har så sent som i december 1984 beslutat om formerna för ungdomens bosparande. Något skäl att nu, så kort tid efter beslutet, ompröva denna sparform föreligger enligt utskottets mening inte. Utskottet anser därför att riksdagen bör avslå motion 2709 (m).

Liknande invändningar kan resas mot vad som förs fram i *motionerna 2802* och *2803 yrkande 2* (fp). Enligt motionärernas uppfattning är det viktigt att stimulera ungdomars regelbundna sparande för bostadsändamål liksom för andra syften. Ett bättre alternativ än bosparandet inom allemanssparandet är därvid, anser motionärerna, att införa en *stimulans för ungdomars bostadssparande i bank*. Stimulansen skall ha formen av skattefrihet för avkastningen på sådant sparande.

Utskottet vill erinra om att avkastningen på allemanssparandet är helt skattefri. Upp till 30 000 kr. kan sättas in i denna sparform. För annat sparande medges vid taxeringen ett avdrag under inkomst av kapital på 800 kr. (för makar 1 600 kr.) Sedan motionen väckts har regeringen i proposition 1984/85:180 om förenklad självdeklaration föreslagit att sparavdraget skall individualiseras och fördubblas. Om detta förslag genomförs kommer motionärernas förslag till stimulans att få endast begränsad betydelse i och med att det ger effekt först när sparandet är av sådan omfattning att avkastningen överstiger 1 600 kr. Detta motsvarar en sparad behållning på i runt tal 20 000 kr.

Mot denna bakgrund kan utskottet inte finna att motionärernas förslag ger ungdomar det incitament som erfordras för att få till stånd ett ökat sparande. Utskottet avstyrker därför motionerna 2802 och 2803 yrkande 2.

I *motion 2352* tar Nils Svensson (s) och Maj-Lis Lööw (s) upp frågan om de *bosättningslån* som avskaffades år 1981. Det till allemanssparandet knutna systemet med bosparlån för ungdomar anser motionärerna vara en bra och ändamålsenlig reform. De ifrågasätter emellertid om detta sparsystem tillräckligt underlättar för de ungdomar som är i särskilt stort behov av lån för bosättning. Många ungdomar saknar fast inkomst och har därmed begränsade möjligheter att delta i programmet. En ny och förenklad form av bosättningslån kan enligt motionärerna vara en lösning för dessa personer.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. Såsom påpekas i motionen har statens förluster för de tidigare bosättningslånen varit små och förhållandevis få lån har behövts skrivas av. En av anledningarna till detta är att riksbanken dels hade en omsorgsfull prövning av låntagarnas återbetalningsförmåga, dels bedrev och alltjämt bedriver en noggrann bevakning av lån som förfallit till betalning. Den som saknade eller som inte bedömdes kunna få betalningsförmåga beviljades således inte lån. Högsta lånebelopp var 10 000 kr. som normalt skulle amorteras på fem år, dvs. med 2 000 kr. per år.

Systemet med bosparlån för ungdomar börjar fungera fullt ut nästa år då lånerätten inträder. Några praktiska erfarenheter av hur denna låneform fungerar har därför ännu inte kunnat vinnas. Såsom motionärerna påpekar kan ungdomar som är i särskilt behov av stöd hamna vid sidan av systemet. Utskottet anser därför att regeringen noggrant bör följa utvecklingen och ta de initiativ som kan visa sig erforderliga. Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

Stimulans av aktiesparandet och andra sparfrämjande åtgärder

I *motion 2181* av Nils Åsling (c) diskuteras behovet av att stimulera till *ett brett folkligt sparande i aktier.* Hushållens andel av det samlade börsvärdet har under senare år minskat kraftigt till förmån för det institutionella ägandet. Detta är, anser motionären, en följd av att hushållen är diskriminerade i förhållande till institutionerna när det gäller aktiebeskattning och formerna för aktiehantering. För att motverka detta bör ett antal åtgärder vidtas. Förmögenhets- och arvsbeskattningen av aktier bör lindras. Trippelbeskattning av aktier bör avvecklas och i avvaktan på att så sker bör skatteavdraget återinföras för aktieutdelningar på upp till 7 500 kr. Regeringen bör också utveckla förslag till nya sparformer, inte minst för hushållens fortsatta sparande i aktier.

Även i *motion 2345* av Agne Hansson (c) uttalas oro för den dominans som de stora aktieägarna i dag har fått på aktiemarknaden. Motionären efterlyser åtgärder som stärker ett *ökat enskilt hushållssparande i aktier.* Bl. a. anser motionären att man bör motverka det korsvisa ägandet och begränsa uppbyggnaden av stora ägargrupper på aktiemarknaden.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är angeläget att uppmuntra hushållssparandet i aktier och att även på annat sätt öka företagens tillgång på riskkapital. Så sker redan i dag. Om riksdagen ställer sig bakom finansutskottets förslag beträffande kapitalsparfondernas beskattning kommer såväl avkastning som värdeökning på aktier i allemanssparandet att bli helt befriade från skatt. Allemanssparandet i aktier uppgår till ca 2 miljarder kronor per år, och i denna sparform har på mindre än ett år närmare 540 000 konton öppnats. Ett betydande tillskott av riskkapital lämnas också av löntagarfonderna som nu varit verksamma i drygt ett år.

Enskilt aktiesparande gynnas även av andra skatteregler. Så t. ex.

beskattas inte avkastning i form av värdeökning på aktier annat än om aktierna avyttras, och när så sker beskattas endast en del av vinsten. Vissa förslag till ytterligare lättnader i realisationsvinstbeskattningen av aktier återfinns i propositionen om förenklad självdeklaration. Där föreslås bl. a. att ett nytt avdrag på 1 000 kr. skall få göras mot vinster vid försäljning av aktier som innehafts mindre än två år.

Såsom skatteutskottet konstaterar i sitt av riksdagen nyligen godkända betänkande om realisationsvinstbeskattningen m. m. (SkU 1984/85:45) erbjuder skattereglerna för aktier avsevärda fördelar jämfört med vad som gäller för vanligt banksparande. Dessutom beskattas arbetsfria inkomster väsentligt förmånligare än arbetsinkomster. Skatteutskottet har med hänsyn härtill avvisat krav på en ytterligare lindring av aktievinstbeskattningen.

Finansutskottet instämmer i den uppfattning som skatteutskottet givit uttryck åt i denna fråga. Enligt finansutskottets mening är det från fördelningspolitiska utgångspunkter inte rimligt att i nuvarande statsfinansiella läge lindra förhållandena för aktieägare vilka under senare år har kunnat tillgodoräkna sig en betydande förmögenhetstillväxt samtidigt som andra grupper tvingats visa återhållsamhet och göra uppoffringar för att balansen i ekonomin skall kunna återställas.

Utskottet avstyrker motionerna 2181 och 2345.

De invändningar som kan resas mot de båda föregående motionerna kan med än större styrka riktas mot förslagen i *motion 2350* av Lars Tobisson m. fl. (m). I syfte att *stimulera hushållssparandet och öka ägarspridningen* föreslås i motionen dels att ett nytt bosparlånesystem införs, dels att aktiebeskattningen lindras i en lång rad avseenden. Förslaget till bosparlånesystem är detsamma som förs fram i partimotionen 2709 (m) och som utskottet redan har avstyrkt i det föregående. Vad beträffar de i vissa avseenden mycket långtgående förslagen till lättnader i aktiebeskattningen finner utskottet dem inte bara fördelningspolitiskt utmanande. De rimmar dessutom illa mot motionärernas egna uttalanden. I motionen sägs nämligen att man i första hand bör vidta åtgärder som främjar nysparande och engagerar nya grupper i regelbundet sparande. Utskottet kan dock inte finna annat än att aktieägare med redan uppbyggda tillgångar i första hand skulle gynnas av de skattelättnader som motionärerna pläderar för. Med det anförda avstyrks motion 2350.

I *motion 2979* av Rune Torwald (c) och Lennart Brunander (c) föreslås en *höjning av sparavdraget* vid taxeringen så att det motsvarar avkastningen på ett basbelopp. Förslaget innebär att sparavdraget på grundval av nuvarande basbelopp skulle uppgå till 2 000–2 100 kr.

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden av snarlik innebörd med hänvisning till att ett indexanknutet sparavdrag skulle medföra ett administrativt komplicerat förfarande. Med den föreslagna lösningen skulle sparavdragets storlek dessutom kunna fastställas först mot slutet av beskatt-

ningsåret. Förslaget strider dessutom mot strävandena att förenkla deklarationssystemet. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om att regeringen i proposition 180 bl. a. föreslagit att nuvarande sparavdrag under inkomst av kapital i princip skall fördubblas. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2979.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag till sparfrämjande åtgärder*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:129 moment 4 och med avslag på motionerna 1984/85:2980 yrkande 1 och 1984/85:3055 till *Sparfrämjande åtgärder* för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.
2. beträffande *kapitalsparfondernas beskattning*
   att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2981 samt med bifall till motion 1984/85:2980 yrkande 2 antar i proposition 1984/85:129 momenten 1 och 2 framlagda förslag till
   a) lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt med den ändringen att 7 § 6 och 12 mom. erhåller i *bilaga* till detta betänkande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse,
   b) lag om ändring i lagen (1983:891) om skattelättnader för allemansspärande,
3. beträffande *anslag till lönsparande m. m.*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 bilaga 9 punkt F6 till *Lönsparande m. m.* för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 168 000 000 kr.,
4. beträffande *utredning om bostadssparande*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2247,
5. beträffande *premiering av bankernas bostadslånesystem*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2709,
6. beträffande *stimulans för ungdomars bostadssparande i bank*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2802 och 1984/85:2803 yrkande 2,
7. beträffande *bosättningslån*
   att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2352 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
8. beträffande *stimulans för sparande i aktier*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2181 och 1984/85:2345,
9. beträffande *stimulans för hushållssparande och ökad ägarspridning via lån och beskattning*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2350,

10. beträffande *höjning av sparavdraget*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2979.

Stockholm den 16 april 1985

På finansutskottets vägnar
ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Lars Tobisson (m), Paul Jansson (s), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Bo Södersten (s), Hugo Hegeland (m), Gerd Engman (s), Karl-Anders Petersson (c), Jörgen Ullenhag (fp), Nina Jarlbäck (s) och Jan-Olof Ragnarsson (vpk).

Reservationer

1. Sparfrämjande åtgärder

Lars Tobisson, Rune Rydén, Filip Fridolfsson och Hugo Hegeland (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet har" och på s. 12 slutar med "och 3055" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i olika sammanhang uttryckt stor oro över denna utveckling. Enligt utskottets mening är en väl avvägd ekonomisk politik som ökar tillväxten och därmed hushållens disponibla inkomster avgörande för möjligheten att öka hushållens sparande. Förutom ökade realinkomster krävs också en höjd realavkastning efter skatt på sparande. En höjd lönsamhet förutsätter i sin tur en nedgång i inflationen och sänkta marginalskatter.

Utskottet anser att staten bör bedriva en aktiv politik för att stimulera enskilda människors ägande. Målet bör vara att hushållen skall ha ett sparkapital som motsvarar den genomsnittliga årslönen för en industriarbetare. Att staten stimulerar till enskild förmögenhetsbildning kan ses som ett led i en politik syftande till att flytta en del av ansvaret för den framtida tryggheten från det allmänna till de enskilda hushållen.

Sparinformation m. m.

I årets budgetproposition har föreslagits att ett reservationsanslag av 7 milj. kr. skall anvisas till information om allemanssparandet för budgetåret 1985/86. Regeringen föreslår nu att ytterligare 8 milj. kr. anslås för sparfrämjande åtgärder. Såsom påpekas i *motion 2980* av Lars Tobisson

m. fl. (m) är det enligt utskottets mening inte i första hand en uppgift för staten att bedriva sparpropaganda. Utskottet förutsätter att banker och andra institutioner för sparmedel informerar om sina tjänster. Beträffande allemanssparandet är staten huvudman, och utskottet kan därför godta att medel motsvarande det ursprungligen föreslagna beloppet på 7 milj. kr. anvisas för detta ändamål. Skulle budskapet inom denna ram vidgas till allmän sparupplysning, har utskottet i och för sig ingen invändning mot en sådan lösning. Den föreslagna anslagshöjningen motsvaras emellertid inte av någon minskning av annat anslag. Uppräkningen med 8 milj. kr. strider därmed mot de budgetpolitiska riktlinjer som riksdagen på förslag av utskottet tidigare har lagt fast. Utskottet kan därför inte godta den föreslagna uppräkningen.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag till sparfrämjande åtgärder*
   att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2980 yrkande 1 och 1984/85:3055 samt med avslag på på proposition 1984/85:129 moment 4 till *Information om allemanssparandet* för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.,

2. Kapitalsparfondernas beskattning

Arne Gadd, Paul Jansson, Torsten Karlsson, Bo Södersten, Gerd Engman och Nina Jarlbäck (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Såsom framhålls" och slutar med "yrkande 2 (m)" bort ha följande lydelse:

Vad gäller den i motion 2980 aktualiserade frågan om att även aktiesparfonderna bör befrias från skatt vill utskottet erinra om följande. Den föreslagna ändringen av kapitalsparfondernas realisationsvinstbeskattning har sin grund i att man vill åstadkomma en fullständig neutralitet i beskattningshänseende mellan å ena sidan allemanssparande på rikssparkonto och å andra sidan allemanssparande i kapitalsparfond. Motsvarande neutralitetsaspekter kan enligt utskottets mening inte läggas på skattesparandet. Detta sparsystem utgick nämligen från principen att sparande i aktier skulle erhålla en större skattereduktion än sparande i bank. Då dessutom skattefondsparandet är under avveckling anser utskottet att det inte är påkallat med någon ändring av aktiesparfondernas realisationsvinstbeskattning. Utskottet avstyrker således motion 2980 yrkande 2 (m).

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *kapitalsparfondernas beskattning*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:2980 yrkande 2 och 1984/85:2981 antar i proposition 1984/85:129 momenten 1 och

2 framlagda förslag till
a) lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
b) lag om ändring i lagen (1983:891) om skattelättnader för allemanssparande,

3. Kapitalsparfondernas beskattning

Jan-Olof Ragnarsson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "yrkande 2 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i den bedömning som görs i motion 2981 (vpk). Enligt utskottets mening bör sålunda kapitalbeskattningen snarast skärpas för att man skall få till stånd en omfördelning av skattetrycket till förmån för låg- och medelinkomsttagare utan kapitalinkomster. Utskottet avvisar därför den föreslagna skattelindringen för kapitalsparfonderna liksom den i motion 2980 (m) förordade skattebefrielsen för aktiesparfonderna.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *kapitalsparfondernas beskattning*
att riksdagen med med avslag på motion 1984/85:2980 yrkande 2 samt med bifall till motion 1984/85:2981 avslår i proposition 1984/85:129 momenten 1 och 2 framlagda förslag till ändringar i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och (1983:891) om skattelättnader för allemanssparande,

4. Bostadssparandet m. m.

Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m), Karl-Anders Petersson (c) och Jörgen Ullenhag (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "I *motion 2247*" och på s. 14 slutar med "2803 yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I *motion 2247* (c) begärs en skyndsam *utredning av ett förslag till bostadssparande* som bygger på systemet med privata investeringskonton dvs. på utgiftsskattens principer. I *motion 2709* (m) föreslås att staten på visst sätt skall *premiera bankernas egna bostadslånesystem*. Liknande synpunkter förs fram i *motionerna 2802* och *2803 yrkande 2* (fp). Enligt motionärernas uppfattning bör det införas en *stimulans för ungdomars bostadssparande i bank*. Stimulansen skall ha formen av skattefrihet för avkastningen på sådant sparande.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. Flertalet banker

har sedan länge kunnat erbjuda sparlån och bosparformer med likvärdiga eller bättre villkor än de som lämnas i det till allemanssparandet knutna bosparandet. Utskottet finner det naturligt att stimulanser av ett bosparande ges inom ramen för dessa redan existerande "spara/låna till bostadssystem". Någon krånglig och helt onödig koppling via allemanssparandet behöver därmed inte ske. De eftersträvade stimulanserna kan åstadkommas exempelvis genom att avkastningen på bosparandet blir skattefri genom en särskild premie eller genom privata investeringskonton. Då vinner man samma fördelar som med bosparandet inom allemanssparandet men undviker dess nackdelar. I ett sådant system skulle dessutom de sparade medlen stanna kvar i banken och liksom hittills bilda grunden för bankens utlåning till bospararna. Härigenom skulle en enligt utskottets mening viktig koppling mellan sparande och bostadsanskaffning uppnås.

Regeringen bör ges i uppdrag att för riksdagen framlägga ett nytt förslag om stimulans av bosparandet i enlighet med vad utskottet anfört. Förslaget bör bygga på bankernas egna bosparsystem och föreläggas riksdagen i så god tid att systemet kan införas fr. o. m. den 1 januari 1986. Detta bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 4–6 bort ha följande lydelse:

4–6. beträffande *utredning om bostadssparande m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2247, 1984/85:2709, 1984/85:2802 och 1984/85:2803 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Bosättningslån

Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m), Karl-Anders Petersson (c) och Jörgen Ullenhag (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet vill med" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

På förslag av dåvarande regeringen beslöt riksdagen år 1981 att den statliga bosättningslånegivningen skulle upphöra vid årsskiftet 1981/1982 (SoU 1981/82:19, rskr 1981/82:72). Förslaget ingick i ett större samlat paket om ekonomisk-politiska åtgärder och utgjorde ett led i strävandena att begränsa budgetunderskottet. Det tillstyrktes av socialutskottet med hänvisning till att den sociala sektorn inte kan undantas då man skall överväga besparingsåtgärder på statsbudgeten. Socialutskottet accepterade mot denna bakgrund förslaget att bosättningslånegivningen skulle upphöra. Riksdagen följde utskottet.

Enligt finansutskottets mening har det inte framkommit något som gör det motiverat att i detta avseende inta en förändrad ståndpunkt. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 2352.

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7: beträffande *bosättningslån*

att riksdagen avslår motion 1984/85:2352,

6. Stimulanser för sparande i aktier m. m.

Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Hugo Hegeland (m), Karl-Anders Petersson (c) och Jörgen Ullenhag (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "I *motion*" och på s. 16 slutar med "motion 2350" bort ha följande lydelse:

I *motion 2181* av Nils Åsling (c) diskuteras behovet av att stimulera till *ett brett folkligt sparande i aktier*. Hushållens andel av det samlade börsvärdet har under senare år minskat kraftigt till förmån för det institutionella ägandet. Detta är, anser motionären, en följd av att hushållen är diskriminerade i förhållande till institutionerna när det gäller aktiebeskattning och formerna för aktiehantering. För att motverka detta bör ett antal åtgärder vidtas. Förmögenhets- och arvsbeskattningen av aktier bör lindras. Trippelbeskattning av aktier bör avvecklas och i avvaktan på att så sker bör skatteavdraget återinföras för aktieutdelningar på upp till 7 500 kr. Regeringen bör också utveckla förslag till nya sparformer, inte minst för hushållens fortsatta sparande i aktier.

Även i *motion 2345* av Agne Hansson (c) uttalas oro för den dominans som de stora aktieägarna i dag har fått på aktiemarknaden. Motionären efterlyser åtgärder som stärker ett *ökat enskilt hushållssparande i aktier*. Bl. a. anser motionären att man bör motverka det korsvisa ägandet och begränsa uppbyggnaden av stora ägargrupper på aktiemarknaden.

I *motion 2350* av Lars Tobisson m. fl. (m) föreslås olika åtgärder i syfte att *stimulera hushållssparandet och öka ägarspridningen*. Bl. a. förordas att aktiebeskattningen lindras i en lång rad avseenden.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. Såsom påpekas i motionerna har hushållssparandet i aktier minskat kraftigt. Detta är en följd av att det enskilda aktiesparandet under lång tid har straffbeskattats. Resultatet har blivit att privatpersoners aktieinnehav minskat. I början av 1950-talet ägde enskilda hushåll 70 % av börsaktierna. År 1970 hade andelen sjunkit till 55–60 %. Enligt de senaste uppgifterna äger hushållen i dag inte mer än ca 20 % av börsvärdet genom direkt ägande. Därtill kommer ca 5 % ägande i aktiefonder. Institutionernas aktieinnehav har i motsvarande utsträckning ökat. Denna utveckling måste brytas.

Den väsentligaste orsaken till institutionaliseringen av aktieägandet är hushållens ogynnsamma skattesituation. Alla institutioner beskattas lindrigare än privatpersoner. Enligt utskottets mening bör följande åtgärder vidtas för att stimulera enskilt aktiesparande.

– Dubbelbeskattningen av aktieutdelningar bör avskaffas. Kapitalvinstkommittén bör ges i uppdrag att skyndsamt utarbeta ett förslag med detta syfte. Någon skillnad bör inte göras mellan börsnoterade och icke börsnoterade företagsaktier. I avvaktan på att denna fråga får en slutgiltig lösning bör dubbelbeskattningen temporärt lindras genom att den 30-procentiga skattereduktionen på aktieutdelningen återinförs fr. o. m. år 1986.

– Vidare bör förmögenhetsskatten på arbetande kapital i familjeföretag slopas. För att undvika problem i samband med arvsskiften bör även arvsskatten på arbetande kapital sänkas.

– Taxeringsvärdet på börsaktier bör sänkas. Vid förmögenhets- och arvsbeskattningen bör börsaktier åsättas ett värde på 65 % av marknadsvärdet. På så sätt elimineras beskattning av den latenta skatteskulden.

– Aktievinstbeskattningen bör ändras så att omplaceringar inom en aktieportfölj inte blir realisationsvinstbeskattade. Först vid nettoförsäljning av aktier bör aktieägaren drabbas av realisationsvinstskatt. På så sätt kan ökad rörlighet och återinvesteringar i aktier stimuleras. Likaså bör värdestegringen på andelar i aktiesparfonder befrias från realisationsvinstskatt även efter den femåriga bindningstidens utgång. Det innebär att reglerna för denna sparform likställs med sparande i kapitalsparfonder.

Bl. a. av dessa skäl bör en översyn ske av realisationsvinstskattereglerna vid försäljning av aktierna. Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 8–9 bort ha följande lydelse:

8–9. beträffande *stimulans för sparande i aktier m. m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:2181, 1984/85:2345 och 1984/85:2350 hos regeringen begär förslag i enlighet med vad utskottet förordat,

Särskilda yttranden

1. Sparfrämjande åtgärder

Rolf Rämgård (c), Karl-Anders Petersson (c) och Jörgen Ullenhag (fp) anför:

Om obalanserna i ekonomin skall kunna undanröjas måste hushållssparandet öka från nuvarande oacceptabelt låga nivå. Vi ser en ökad satsning på sparinformation som en av många angelägna åtgärder för att åstadkomma en sådan utveckling. Det är emellertid också nödvändigt att vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med det stora sparandeunderskottet i den offentliga sektorn. Hur detta bör ske har vi närmare utvecklat i en för de tre borgerliga partierna gemensam reservation om de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken (FiU 1984/85:10).

2. Höjning av sparavdraget

Rolf Rämgård (c) och Karl-Anders Petersson (c) anför:

Regeringen har i proposition 1984/85:180 om förenklad självdeklaration föreslagit en höjning av sparavdraget. Propositionen har remitterats till skatteutskottet som kommer att ta ställning till denna fråga. Vi har därför i detta sammanhang avstått från att biträda yrkandet i motion 2979.

Bilaga

1. Utskottets förslag till ändring i regeringens förslag till Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
7 §	
6 mom. Kyrkor, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet inte bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, kapitalsparfonder som avses i lagen (1983:890) om allemanssparande, stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning samt hushållningssällskap med stadgar som har fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer	*6 mom.* Kyrkor, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet inte bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, kapitalsparfonder som avses i lagen (1983:890) om allemanssparande, *aktiesparfonder som avses i lagen (1978:428) om aktiesparfonder*, stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning samt hushållningssällskap med stadgar som har fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer

frikallas från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet eller rörelse.

Med kyrka avses en till svenska kyrkan hörande lokalkyrka, domkyrka e. d. i dess egenskap av ägare till viss för svenska kyrkans verksamhet avsedd egendom.

Frågan om skattskyldigheten för stiftelse skall bedömas med hänsyn till det ändamål som tillgodoses i den bedrivna verksamheten.

Stiftelse som i sin verksamhet främjar flera ändamål anses hänförlig under detta moment, om verksamheten huvudsakligen avser att tillgodose ändamål av sådan beskaffenhet som sägs i första stycket. Detta anses vara fallet, om i verksamheten endast i ringa omfattning främjas ändamål av annan art.

Om stiftelse under längre tid inte bedrivit eller inte kan väntas komma att bedriva verksamhet i en omfattning som skäligen svarar mot avkastningen på stiftelsens tillgångar, är stiftelsen oavsett dess ändamål skattskyldig för all inkomst.

Vad som sägs i 5 mom. nionde stycket har motsvarande tillämpning i fråga om stiftelse.

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
12 mom. Svensk aktiefond frikallas från skattskyldighet för inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet på grund av avyttring av egendom som avses i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), om den avyttrade egendomen innehafts två år eller mer. För kapitalsparfond som avses i lagen (1983:890) om allemansparande gäller vidare särskilda bestämmelser i 6 mom.	*12 mom.* Svensk aktiefond frikallas från skattskyldighet för inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet på grund av avyttring av egendom som avses i 35 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), om den avyttrade egendomen innehafts två år eller mer. För kapitalsparfond som avses i lagen (1983:890) om allemansparande *och aktiesparfond som avses i lagen (1978:428) om aktiesparfonder* gäller vidare särskilda bestämmelser i 6 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och tillämpas första gången vid 1986 års taxering.

Innehåll

Sammanfattning 1
Inledning 1
Propositionerna 4
Motionerna 5
Utskottet 10
Sparinformation m. m. 10
Kapitalsparfondernas beskattning 12
Lönsparande m. m. 13
Bostadssparandet m. m. 13
Stimulans av aktiesparandet och andra sparfrämjande åtgärder ... 15
Hemställan 17

Reservationer

1. Sparfrämjande åtgärder (m) 18
2. Kapitalsparfondernas beskattning (s) 19
3. Kapitalsparfondernas beskattning (vpk) 20
4. Bostadssparandet m. m. (m, c, fp) 20
5. Bosättningslån (m, c, fp) 21
6. Stimulanser för sparande i aktier m. m. (m, c, fp) 22

Särskilda yttranden

1. Sparfrämjande åtgärder (c, fp) 23
2. Höjning av sparavdraget (c) 24

Bilaga

Utskottets förslag till ändring i regeringens lagförslag 25

minab/gotab Stockholm 1985 82621